

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 6. In hisce disceptationibus utrimque cavendus est excessus, tam
scilicet laxitatis, quàm austeritatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

cilè adhibenda sit, & absolutio ordinariè impendenda; non est cur fides adhibenda non sit, absolutioque impendenda in omnibus casibus, de quibus à propositione trigesima quarta ad quadragessimam septimam. Imò non est cur fides ipsis adhibenda non sit, ipsisque absolutio impartienda, in casu quo versantur in proxima occasione peccati mortalis, quam se abjecturos sèpissimè polliciti sunt, nec umquam sollicitationibus steterunt, si denud dicant se dolere, abjectionemque proponere.

23 Si etiam dictis poenitentibus imponenda non sit poenitentia laboriosa, sed aliqua dumtaxat preces, vel etiam frequens Communio (quæ nihil vel modicum præ se fert poenæ) frequentisque Confessio (quæ etiam modicam adfert poenam & confusionem plerisque recidivis & consuetudinariis, de criminibus ipsis sæpè gloriantibus, sequeque jactantibus) si denique sine magnis laboribus, proportionataque criminibus satisfactione (in re vel in voto) à peccatoribus illis per Poenitentia Sacramentum faciliè obtineri possit peccatorum remissio, non est cur propositiones 57. 58. 59. 60. 61. pari ratione nequant sustineri. Imò etiam 52. 53. 54. 55. & 56. Maximè cum modicæ illæ poenitentia, nihil autem præ se ferentes, nihil vel serè nihil, nisi poenitentia nomen habeant, vixque aut ne vix quidem dici queant, nisi nomine tenus, satisfactio, seu sufficiens reparatio enormium criminum. Neque enim sapiens quisquam exultaverit enormia crimina per illas sufficenter reparata.

24 Ecce quàm justè Eminentissimus Cardinalis Bellarminus aliquando conquestus est, veram poenitentiam, dignaque illius opera, non solum in moribus nostris, sed vix jam in libris (Recentiorum Casuistarum) reperiri. Major enim pars Casuistarum Recentiorum supradictas propositiones vel formaliter tradere videtur, vel virtualiter, dum ea principia tradit, ex quibus consequi videntur.

CAPUT VI.

In hisce disceptationibus utrimque cavendus est excessus, tam scilicet laxitatis, quàm austeritatis.

25 **S**unt, fateor, quorum vel doctrina vel praxis administrandi Poenitentia Sacramentum, excedit in austeritate. Nam ut sapientissimus Episcopus Atrebatenis Guido de Seve optimè monet in Epistola sua Pastoralis 3. §. 17. iusta severitas in animo asperiore nonnunquam transiit limites iustitiae. Sic enim regula sanctissime calumnias nonnunquam patens, quia male exercentur, & earum usus pervertitur; sed eadem semper manet veritas. Eucharistia mors est malis, nec ideo tamen minus in se sancta. Neque verbum Dei, aut sanctissima Ecclesia Decreta minus pura, aut minus veneranda sunt, quod corrumpantur ab inconsideratis, qui imprudentes, vel caeci nequeunt in medio illo consistere, extra quod nil nisi error ac mendacium est, sive deficientes, sive excedentes devietur. At sunt infiniti plures qui hodie excedunt in iuncta relaxatione, quàm in praxi austeriore, eodem laudatissimo Episcopo teste, his verbis: *Nimium, nimiumque funesta horrendæ relaxationis experimenta in Divines vestra deprehendimus. Sed & dicere licet, quamquam ad infinitum variis sit, quosdam etiam fuisse, qui, mento quidem optimè, sed zelo nimio, violabant leges Ecclesiae, dum se rectè agere existimabant. Et hos quidem faciliè emendavimus: cumque non peccarent nisi nimis, si ita loqui licet, virtute, & ardentiori amore illius quam arbitrabantur veritatis; semper invenimus eos paratos sequi, Christiana cum*

docilitate, tamen quod ipsis exhibebamus. Ubi alii, qui à Deo non aberrabant, nisi quod nimis adhererent soli lumini rationis, aut humano intuitu ducerentur, semper nobis visi fuerunt à patendo alieniores, & qui difficultè se paterentur ad officium revocari. Cum igitur infinitò plures laxitate peccent, quàm rigore, & illi faciliè emendentur, quàm illi, hinc vero divina gloria salutisque animarum zelo nequaquam moveri rursus ostenduntur, qui dum tam acriter, tamque animosè declamant & vociferantur adversus pauciores excedentes in austeritate; nullum tamen similem zelum ostendunt adversus infinitò plures excedentes in laxitate: ipsi eontrà foedere juncti sunt; tamen majorem animarum stragem, majusque divina gloria præjudicium hodie inferat excessus in laxitate, quàm in austeritate, ut infra videbitur. Uterque proinde cavendus excessus. Cum enim diceretur esse oporteat animarum Directorum, eaque una sit ex præcipuis qualitatibus in ipso requisitis, cavendum ipsi omne extremum, sicque vitanda Charybdis nimiae severitatis, ut non incidat in Scyllam nimia laxitatis. Nam ut sapienter Gerson t. 3. Alph. div. amo. c. 6. discretio tenetur, cum quis medium tenet in omnibus. Telle etenim Philosopho 2. Ethic. 6. excessus & defectus, vitii est; mediocritas, virtutis. Et idem Metaphisus Doctor l. 1. de Confid. ad Eugen. Tene medium (inquit) si non vis perdere modum.

Sicut necessarium est tenere medium, vitareque extremum, maximè Directorum animarum. Utopote qui si eas dirigat secundum laxiores opiniones, ducit eas per latam & spatiofam viam: quæ (Veritate teste) ducit ad perditionem; & licet sibi blandiatur, sub specie benignitatis & misericordiae: reverà tamen immisericos est & crudelis; sicut crudelis est corporalis Medicus, qui sub specie compassionis, parit ab asperis medicamentis, dum necessaria sunt ægris. Et idè va eis dicit Spiritus sanctus Ezech. 13. *Va qui consunt palatibus sub omni cubito manibus, & faciunt cervicalia sub capite universæ ætatis, ad capiendas animas, decipiendo scilicet animas molliori directione sua, laxioribusque suis opinionibus, velut puivillis & cervicalibus, sub quibus mollior conquiscentes, vivunt & moriuntur in peccatis.*

Si verd eas dirigat secundum opiniones rigidiores, dum immoderatè austeritate sua hominum imbecillitatem non pensat, viam salutis (aliàs patientem) imbecillibus præcludit, miserisque, proprie infirmitatis concisus, in desperationem adigit, dum succumbentes infirmitati, animos & curam salutis abijciunt. Idèque Salvator Matth. 23. eos arguit, qui alligant onera gravia, & imponunt ea in humeros hominum. Dominus quoque Ezech. 13. suam adversus eos indignationem declarat, pro eo (inquit) quid fecistis merere mendaciter cor iusti, quem ego non contristavi. Quem in locum Imperfectus (scilicet Joannes noster 44. Patriarcha Hierosolymitanus) super Matthæum: *Tales sunt (inquit) nunc etiam Sacerdotes, qui grave pondus venientibus ad poenitentiam imponunt. Qui dicunt, & non faciunt. Et sic dum poenæ presentis poenitentia fugitur, contemnitur poenæ peccati futura. Sicut enim si fascem super humeros adolecentis, quem non potest bajulare, posueris, necesse est, aut ut fascem abiciat, aut sub pondere confringatur: sic & homini, cui grave pondus poenitentia imponis, necesse est, aut ut poenitentiam suam rejiciat, aut suscipiens, dum sufficere non potest, scandalizatus amplius peccet. Ambrosius quoque indiseretos illos termon. 5. in Psal. 118. perstringit dicens: *Sunt etiam in nobis qui timorem Dei habent, sed non secundum scientiam, statuentes duriora præcepta, quæ non possit humana conditio sustinere. . . . quia non com-**

patiantur narare, nec æstimant possibilitatem.

28 Quia verò difficile est sic in cunctis medium tenere, ut neque Director animarum declinet in nimiam laxitatem, neque in nimiam severitatem (teste namque Gregorio 3. Moral. 29. *super difficultate remissionis, misericordia vult videri. Plerumque etiam (ut idem ait l. 31. c. 17.) in ulciscendis vitis crudelitas agitur, & justitia putatur*) idcirco res maximè ardua est, regimen animarum, meritoque ab eodem Gregorio & Nazianzeno *ars ardua* nuncupata, tantique æstimata à Cardine Berullo, ut unius animæ magis ardua pronuntiaverit curam, quam unius regni, quamlibet amplissimi. Enimverò "vel nimia remissione, atque indulgentiâ, vel districtiori quam par est severitate non prolabi, hoc opus, hic labor est" (inquit Contenton Th. ment. & cord. to. 9. dissert. un. c. 2. specul. 3.) "nec sine affectu sibi divini sapientiæ lumine, potest quis Jura Dei ita tueri, ut hominum infirmitatem non opprimat; nec sic hominum imbecillitati obsequi, ut in jura Dei non peccet.... Quàm difficile, quàm lubricum, quàm charitatis & prudentiæ plenâ copiâ indigens, ministerium est Sacerdotum! ne, dum ignorantes docere volunt, cæcus cæco ducatum præbet; vel dum lapsos conatur erigere, ipsi collabantur; ne denique pernicioso obsequio vulnus benignâ obtristantes manu, ægritudinem foveant, seque ipsos vulnerent. Hinc (B. Francisco Salezio l. p. Introd. c. 6. teste) Avila ex mille unum ad Directoris munus eligendum censebat. Ipse verò ex decem millibus discernendum imperat. Quia pauciores sunt, quàm dici potest, qui tantæ provinciæ sunt pares. Hinc B. Theresia, quantum peccatum sit à semidoctis, tenui & exiguâ eruditione præditis, in vita sua testatur.

29 Quid ergo faciat in re tam difficili & ardua, animarum Director, ut nec deficiat in acerbam severitatem, nec in dissolutiorem remissionem; ut nec justo rigidior sit, nec mollior segniorque in retinendo sacerdotali vigore? Cantet Domino *misericordiam & iudicium*, & sicut Gregorius Magnus ait in Pastorali, *ipse ipse iuste conolans misericordiam & severiens disciplinam: sicut in Arca Testamenti erat virga & manna*. Peccatori lapso, sauciato, & semivivo relicto, oleum infundat & vinum; oleum benignitatis, ne desperet; vinum severitatis, ne plaga putrescens periculolior fiat.

30 Hanc utique sententiam suo Dominus Jesus commendavit oraculo (inquit B. Laurentius Justinianus de Insti. Prælat. c. 9.) *cum de homine descendente ab Hierusalem in Hierico, & à latronibus vulnerato loquitur. Transiens (inquit) quidam Samaritanus, misericordiâ motus, alligavit vulnera ejus, vinum & oleum infundens. Per vinum videlicet justitiam, & per oleum misericordiam & compassionem significans.*

31 Et ratio est, quia non solum cavenda est in peccatoribus desperatio, per nimiam severitatem; sed & peccandi audacia præsumptioque, seu spes præsumptuosa, de Dei misericordia, per nimiam absolventi facilitatem, pœnitentiæque imponendi remissionem. *Utrouque enim homines periclitantur* (inquit Augustinus serm. 47. de verb. Dom.) *& sperando, & desperando*. Et sicut idem S. Doctor ait epist. 153. noviss. edit. *sicut est aliquando misericordia puniens; ita & crudelitas parcens.*

32 Necessaria proinde est justitiæ & misericordiæ, benignitatis & severitatis temperatura. Ad quam quia cælestis opus est prudentiâ, quaerit aliquis, æquis nobis istius prudentiæ Doctor & Ductor erit? Non illi profectò qui vel tradunt vel sequuntur opiniones cap. 5. recentitas, utpote alienas (ut nobis videtur) à traditione praxique Sacerdotum, & quæ si veræ sunt, lata & facilis est via

salutis, quam suprema Veritas Deus, arctam esse demonstravit; & Christianus esse poterit, celoque idoneus, qui, post enormia crimina, vivens in deliciis, nec re, nec voto, fecerit dignos pœnitentiæ fructus; nec crucem suam bajulaverit, Christum sequens. Quibus Evangelium perspicue contradicit.

Cælestis ergo illius prudentiæ Doctores & Duces illi præ cæteris esse debent, qui præ cæteris et claruerunt, Christus, Apostoli, Patres, & sanctissimi Præfules. Utpote quos sapientiæ lumine, charitatisque & misericordiæ visceribus adeò implevit Dominus, ut minimæ ovis Christi salvandæ gratiâ libentissimè potuissent animas suas. Quilibet tam insignis misericordiæ spiritu repleti, cælestisque luminis abundantia perfusi, sacerdotalem vigorem cum misericordia Christiana sic sociarunt, ut enormiter lapsis, præsertim consuetudinariis, *pro salutaribus dilutionum remediis, exitiosa proteratae communicationis venena* (prout Clerus Rom. epist. 30. ad Cyprian. loquitur) nequaquam subministrarint; arboresque racionales, juxta Evangelii præceptum, magis ex fructibus, quàm ex foliis æstimaverint, internamque proinde cordium affectionem factis potius quàm verbis expendere; nec internam magnorum peccatorum pœnitentiæ satis exploratam haberint, per hoc quòd ad Sacerdotes, & Sacramenta (sicut Pharisæi olim, & Sadducæi ad Joannis baptisma) confugerent; sed per hoc quòd pœnitentiæ ipsorum opera fructulque perspicere: illos utique fructus, quos sancti Præcursoris ore facientes Spiritus sanctus edixit: *facite ergo fructus dignos pœnitentiæ.*

Ista ergo est cælestis prudentia Sanctorum; ista vera, iusta & sapientis misericordia; non ista, quæ mores non emendat, sed dum vitia parcente manu (saluti compassionis specie) contrahat, peccandi comitem, pereundique causam subministrat. Sciebant utique Sancti, dictum à Spiritu sancto: *Corripiet me iustus in misericordia, & increpabit me; oleum autem (id est adulatio) peccatoris non impinguet caput meum*. Pl. 140. Et Proverb. 27. *Meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulentæ ocella odientis*. Et Pl. 22. *Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.*

Sciebant libi dictum à benignissimo misericordissimoque Domino: *Vos estis sal terræ*; idcirco Christi oves, impurâ victorum labe tabescentes, salis sui acrimoniâ sanandas: *salis quippe ea virtus est* (ait Chryostomus hom. 15. in Matth.) *ut laxa quæque & mollia acrimoniâ suâ urendo & constringendo, distillare non permittat. Fortè proinde atque acris animo opus esse iis, de quibus Christus: Vos estis sal terræ: fortè (inquam) animo, qui probis & maledictis lacerari non refugiat: cum multo magis emendandum sit, ne, si adulari & dissimulare velit, ipse corruptatur, salis instar insatuati, quod ad nihil valet vitæ, nisi ut mittatur foras, & conculetur.*

Sciebant Apostoli, istâ Christi voce admonitos; 36 *fuisse Doctores Orbis universi* (prosequitur Chryostomus ibidem) *sed severos*, atque ex ipsis Paulum tradidisse Corinthiis incestuosum satanæ, *in interitum carnis, ut spiritus ipsius salvus fieret*. I. Cor. 5. Discipulum quoque, quem diligebat Jesus, tamen famotum latronem benignissimè susceperit, non tamen protinus absolvisse (licet in lachrymas resolutum, amarèque plorantem) sed post continuam orationem, assiduaque tum latronis ipsius, tum Apostoli, cum ipso & pro ipso jejunia, ut videre est apud Eusebium Hystor. Eccliet. lib. 2. c. 17.

Sciebant d. clum & verè dictum ab Ambrosio: 37 *Verè miseretur, qui cum justitia & sapientia miseretur*. Et à Cypriano: *Qui peccantem blandimentis*

adulantis palpat, peccandi fomitem subministrat, nec comprimit delicta, sed nutrit. Seque proinde alienis irretiendos criminibus, si ea degeneri clementiā fovrent; nec se Pastores animarum futuros, sed lanios, ut S. Cyprianus ait.

- 38 Sciebant denique rursus dictum ab Augustino epist. 93. quod melius est cum severitate diligere, quam cum lenitate decipere. Sciebant & alia ejusmodi dicta Sanctorum. Quibus se conformantes, miscuerunt severitatem cum lenitate, iustitiam & sapientiam cum benignitate, piē savientem disciplinam cum misericordia consolante. Concludo proinde cum Simeone Archiepiscopo Tessalonicensi in Dialogo de Sacram. Pœnit. Nemo seipsum seducat, existimans se accuratius quam Patres judicare. . . . Neque iterum quis deceptus, videri affectus magis quam Patres infirmis compati, languidè & remisè agens, & imprudenter cadentibus concidens. Quis ita audax fuerit, ut confidat se Patribus humaniorem & clementiorem esse? . . . Gratia est secundum successionem. Nam à gratiarum fonte Domino. . . in Apostolos ejus venit, ab Apostolis in Patres, à Patribus nostris ad nos. Igitur si quæ sunt Patrum observemus, successio gratiæ erit in nobis, &c.

CAPUT VII.

Majus est hodie periculum excedendi per laxiorem, quam per severiorem administrationem Sacramenti Pœnitentiæ.

- 39 **L**audata illa cælestis medicinæ præcepta, Sanctorumque exempla, tanto minus negligere debemus, quanto majus hodie periculum est peccandi nimia indulgentiâ, quam nimia severitate, prout To. 1. Prolegom. 2. c. 15. demonstravi ex pluribus & fortioribus illecebris, quibus Confessarii hodie tentantur ad peccandum molliorē, quam ad peccandum rigore. Quia, ut ibi dixi, & hic repetere operæ pretium est, ad peccandum rigore, vix alio tentantur illicio, quam indiscreto zelo, qui (attentis circumstantiis sæculi præsentis) non tam illecebrosus est, quam septem vel plures illecebræ, quibus alliciuntur ad peccandum molliorē. Ad quod
- 40 Prima illecebra est amor hominibus placendi, timorque displicendi, unicuique in hoc statu naturæ corruptæ ad eō insitus, ut rara sit avis in terris, qui à debito vigore ex illo amore non deficiat. Majori namque parti hominum (utpote abhorrentium arctam viam crucis & pœnitentiæ, etiam post crimina multa perpetrata) non placent nisi Doctores & Confessarii qui loquuntur placentiâ, consuuntque pulvillos & cervicalia, sub quibus molliorē conqueſcunt. Cæteri verò ad eō displicent, ut probris & maledictis lacerentur, traducanturque (quamvis ut plurimum falsè) ut Rigoristæ, Janſenistæ, Novatores, Reformatores, ab ipsis etiam Doctores & Confessariis, contrariæ doctrinæ & praxeos sequacibus & assensibus.
- 41 Secunda illecebra est amor popularis æstimationis, timorque notarum istarum in populo. Quas ne incurrant, & ut popularem æstimationem in populo acquirant, sacerdotalem vigorem multi, & valdè multi remittunt, maluntque indulgentiorum Confessariorum multitudinē sese aggregare, quam propter sacerdotalem fortitudinem, Deique & proximi charitatem (non quærentem quæ sua sunt) pungi frequentissimis stimulis popularis contumeliæ.
- 42 Tertia illecebra est naturale desiderium habendi multitudinem pœnitentium, ob suam vel familiæ suæ reputationem, vel ob aliud interes-

se. Nam quia multitudo non minus fugit Confessarios pungentes, quam arctam salutis viam, mavultque Confessarios ungentes, hac de causa Confessarii perique à debito rigore ad nimiam indulgentiam deflectunt.

Quarta illecebra est naturalis amor Patris spiritualis in filios filiaque pœnitentiæ. Ob quem amorem parentes (experientiâ teste) sæpius peccare solent per defectum rigoris, quam per excessum.

Quinta illecebra est inclinatio naturalis conciliandi sibi pœnitentes, timorque dimitendi ipsos turbatos & insatisfactos. Quo Confessarii non pauci inſectantur ad condescendendum pœnitentibus. Ne cum ipsis malè sint, vel ab ipsis deserantur.

Sexta illecebra est facilitas operis. Condescendere quippe pœnitentibus, facile est; fortiter obſistere, difficile. Ob rationes antè datas. Homines autem prioriores esse solent ad facilia, quam ad difficilia.

Septima illecebra est jucunditas operis. Jucundum namque est pœnitentibus satisfacere; morosum & injucundum, insatisfactos dimittere.

Tot ergo & tantis illecebris tentati & illichi Confessarii ad ipsos satisfaciendum, tot & tantis territi difficultatibus in contrarium, hisce alliciuntibus & terrentibus succumbunt, nisi fortitudinē magnā continuò elevent sese supra naturalem suam inclinationem. Ad quod quia magnā & continuā opus est violentiâ; violentum autem, utpote contra naturam, in paucis contingit (eò quod res sit valdè difficilis, & idèd pauci gradiantur per difficilem salutis viam) inde fit quod à paucis hodie Confessariis vigor sacerdotalis teneatur, & à longè pluribus remittatur, ita ut hoc maxime tempore verum sit quod Augustinus ait epist. 21. edit. novil. *Nihil est in hac vita, & maxime hoc tempore facilius & latius, & hominibus acceptabilius, Episcopi, aut Presbyteri officio, si perfunctoriè atque adulatoriè res agatur: sed mihi apud Deum miserius, & tristius, & damabilius.* E contra, *nihil est in hac vita, & maxime hoc tempore difficilius, laboriosius, & periculosius, Episcopi, aut Presbyteri. . . officio: sed apud Deum nihil beatius, si eo modo militetur, quo noster Imperator jubet.* Propterea etiam maxime hoc tempore timendum, multumque timendum, ne verum sit quod Chryſostomus hom. 3. in Acta dicit: *Nos arbitror inter Sacerdotes, multos esse qui salvificant, sed multo plures qui pereant.* Nisi enim valdè multi ex ipsis à debito vigore deficerent, S. Thomas Villanovanus conc. in ser. 6. post Dom. 4. Quadrag. non diceret: *Quid Ecclesiam Domini hodie perdit, nisi Confessariorum, & Pastorum blandiens adulatio?* Nec S. Franciscus Salesius in suis Instruct. & Constit. Synodal. tit. 9. c. 5. deploraret, quod per nimiam absolventi facilitatem, *sanctis Christi profanationi exponitur, & Presbyteri iteratarum prolapsionum, & illorum malorum se reos consuntunt, quæ ex falsis nascuntur absolutionibus, quibus perit tum Presbyterorum, tum pœnitentium multitudo infinita.* Nec S. Carolus Borromeus in Instruct. Pastor. p. 2. c. 18. conquereretur, quod *Confessarii in incuria maximam præbet ansam, cur in omnibus serè officiis & exercitationibus publicis peccata gravissima inveniantur, & abusus intolerabiles.* Ergone major pars Confessariorum ab Evangelico rigore deficit in nimiam molliorē? Omnino, inquit magnus ille Vir Antonius Godæus, Vencienſis Episcopus: quia Confessarii & Directores animarum majori ex parte minime respiciunt ad veram Dei gloriam, nec ad regulas Evangelii, nec ad Sanctorum exempla, nec ad proximi æstimationem, ut merito dicere possumus cum Psalmista: *Salvum me fac Deus, quoniam defecit sanctus, & diminutæ sunt veritates à filiis hominum.* Sic ille in sua Ecclesia. “